

IRODALOM.

Traité de droit commercial par MM. Ch. Lyon-Caen et L. Renault, professeurs à la Faculté de droit de Paris et à l'École des sciences politiques. Tomes II—III. 1891—1892. Paris, Pichon. 1890-ben adták közre Lyon Caen és Renault urak a kereskedelmi jogról irt művük első kötetét és most előttünk van a tekintélyes mű 2. és 3. kötete is, a melyek sem terjedelmükre, sem tudományos tartalmukra nem maradnak az első, mindenféle feltűnést keltett kötet mögött. A 2. és 3. kötetben is ugyanazok a jelességek vannak meg, a melyek az elsőt diszesítették: a fejtegetések bőséges tartalmassága, a stilus szépsége és a józan ítélet. — A 2. kötetben a leghálátlanabb és mostanság legérdekesebb kereskedelmi jogi kérdéssel foglalkoznak a tudós professorok: a kereskedelmi társaságokkal. Erről még mai napig sem létezik teljesen kimerítőnek mondható mű, a melyben felölelve és megvitatva volna mindaz, a mit évek hosszú során át a gyakorlat felszínre dobott és a minek tudományos megoldását szórványosan sokan megkísérlették, *Pont*-nak egykor híres munkája, elévült már; itt az ideje, hogy egy másikkal helyettesítsék. Lyon-Caen és L. Renault műve bátran léphet nyomába. Felölelve mindazt, a mit a mondott kérdésre nézve a gyakorlat felszínre hozott, gondosan vizsgálgatták és újabb szempontokkal gazdagították azt, a mit a jogtudomány ezideig e kérdésben fontos momentumnak ítélt. Mesteri kézzel irták meg mindenek fölött ama kérdéseket, a melyeket az utóbbi időkben a tőzsdei ügyletek láza állított a tudomány törvényszéke elé. Követve az első kötetben felvett módszert, nagy gondnal csoportosították minden kérdésben a legfontosabbat és nagy ügyet vetve mindenütt a külföldi megfelelő vagy ellenvető törvénykezésre, nagy gondnal iparkodták kimutatni azokat a zavarokat a melyeket a gyakorlatra teremt a törvénynek téves intézkedése. Különösen is kiemelendő a műnek azon része, a mely a Franciaországban megtelepedett idegen kereskedelmi társaságok jogviszonyait szabályozza; e fejezetnek minden sora mesteri kézre vall. Nagy érdeklődéssel olvashatni a könyv ama fejezeteit, a melyek a kereskedelmi társaságok tagjainak tevékenységéről és érdekeiről szólnak; a legkülönfélébb és legeltérőbb nézetek vannak itt meglepő finomsággal egymás mellé róva. Szóvá kell még e rövid ismertetésben tenni a könyv ama részét, a mely a kötelezvényekről és az 1872. június 15. törv. czikkről (az idegen értékben kiállított idegen államok kötvényeiről) szól. Végül két fejezetre hívjuk fel a figyelmet: az első az alkalmi egyesülésekről, a második a kereskedelmi formában alakult polgári társaságokról szól és az idevágó irodalom gyöngyét képezik. A mű 3. kötete a különféle kereskedelmi szerződésekről szól. A szerzők vizsgálatuk szemkörébe szedik mindazon szerződéseket, a

melyeket a kereskedelmi élet termel, levezetik azok törvényeit és végezetül megállapítják azon törvényeket, a melyek a szerződések bizonyítékaiul szolgálhatnak. E kötet czikkelyei: az eladás, a zálog, a bizomány és a szállitmányozás. A kereskedelmi zálogból kifolyólag a tudós professorok hosszasan foglalkoznak a közraktárak kérdésével: emez intézmény, a mely a kereskedelem terén folyvást nagyobb jelentőségre tesz szert, még nem tárgyalatott olyan kimerítően sehol, mint ebben a műben. Van még egy része e kötetnek, a melyre külön is fel kell hívni mindenki figyelmét: ez a Code de commerce 105. és 106. újabb czikkelyeire vonatkozik és a szállitmányozásról szól.

(dr. b. p.)

*

Lumm. K. v. Die Entwicklung des Bankwesens in Elsass-Lothringen seit der Annexion, Jena. G. Fischer 1892. Nem kezdő-munka, a minőt az írók kezdő korokban szoktak produkálni. A szerző nyolcz évig volt banktisztviselő részben Németországban, részben Elsass-Lothringiában. Jól megfigyelte azt a változást, a mi Lothringiában az annexió ideje óta megesett, és ha munkájában nincs is semmi olyan, a mi magát a banktheóriát gazdagíthatná, van benne sok olyan, a mit nagy haszonnal olvashat a németeken kívül mindenki, a ki a hitelgazdaság fejlődését figyelemmel kíséri. A legérdekesebb pontok közül adjuk a következőket (116. old.): a magánbank-rendszer teljesen megváltoztatja mivoltát az annexió után. Két olyan momentum van, a melyeket a jelzett morphologikus változás alapokául lehet tekinteni és a mely momentumok az elsáss-lothringiai hitelszervezetre határozó befolyást gyakoroltak. E momentumok egyike a *magánvállalkozásból* való átmenetel a *részvénytársasági* formába öltözött vállalkozásba, a második és ez nem a leghatározottabb jellegű az *agents de change* eltűnése. Már 1871-ben szövetkezett négy, régen fennálló strassburgi bankház a *Banque d'Alsace et de Lotraine* alakítására; ez kezdetben betéti, majd hamar részvénytársaság volt és 12 millió francs alaptőke fölött rendelkezett. Még ugyanezen évben alapította az *Internationale Bank in Luxemburg* fiókintézetét. Kevéssel ezután, 1872. elején, alakították a mühlhauseni nagyiparosok a *Banque de Mulhouse-t*, oly módon, hogy átvették az *M. A. Schlumberger-Ehinger* czég bankházát; ennek az intézetnek is 12 millió volt a részvénytőkéje. Márczius havában alakult a *Crédit foncier de France* helyébe, nagyobbára elsássi tőkések hozzájárulásával, Strassburgban a *Boden- und Kommunalkredit* részvénytársaság, a melynek a császári pátenus megadta a jelzáloglevél kibocsátási jogot. 1874. elején ugyanezen intézet Mühlhausenban egy filiális intézetet állított fel, magába olvasztván egy baseli intézetnek itt már régebben fennálló testvérintézetét. Közben, ugyancsak 1878. elején megalakult *Ch. Stachling, L. Valentin & Co.* részvényekre

alapított betéti társaság, 24 millió márka tőkével. E felsorolt intézetek mind máig forgalomban vannak. Hogy minő fölötté életképesek voltak Elsáss-Lothringiában a részvényekre alapított bankok, azt a többek között fényesen igazolja az a körülmény, miszerint a kolmári *Comtoir d'Escompte* bukása óta, az annexió idején belül, egyetlen részvénytársaság sem mondott csődöt, ellenkezőleg, a belföldi tőkével megalakult intézetek ma is, lényegesen kibővített munkakörrel, áldásosan szolgálják az ipar és kereskedelem érdekeit. Ama nevezetes változáson kívül, a mely a magánvállalatoknak részvénytársaságokká való átalakulásában állott, megesett az a nevezetesség is, hogy az *agents de change* eltűntek. Midőn Elsáss-Lothringiában a német keresk. törvény életbe lépett ennek ama határozmányain kívül, a melyek a keresk. ügynökökre és alkuszokra vonatkoztak, érvénybe maradtak a code de commerce ide vágó intézkedései is. Ezek eltérőleg a német törvénytől beszéltek olyan *agents de change*-ről, a kik a kormánytól nyerik kineveztetésüket és kizárólagos joggal rendelkeztek keresk. ügyletek lebonyolítására azon városokban, a melyekben az állam ilyenmü hivatalos állásokat szervezett. De az az elv, a melyre a francia alkusz jogi állása volt alapítva, tarthatatlanná vált a modern forgalmi viszonyokra. A mig tehát Németországban sehol sem volt az ügynököknek külön joga az ügyletek közvetítésére, meg volt az az elsáss-lothringiai *agents de change*-nak. Hogy számuk és működési körük idők folyamán nagyon apadt, az a dolog természetében rejlett, a mennyiben a mindig jobban elszaporodott és elhatalmasodott bankok versenyét nem tudták meggyőzni. (i. l.)

*
M. Mittelstein. Beiträge zum Postrecht. Berlin. 1892. A postajog néhány kérdésének a német birodalmi felsőbbirósági határozataiban nyert magyarázatai folytán szórványosan sokan foglalkoztak az utóbbi időben egyes postajogi kérdésekkel. Mittelstein összefüggő képen adja a postajog legnevezetesebb kérdéseit; legérdekszebben fejtegeti ezek között a postakényszert és postakötelezettséget; a posta kezességét szállítási üzletekben; a feladó és címzett jogát; a postautalvány jogi természetét, végül a postai megbízást és az utánvételt. (l.)

*
F. Marcinowski. Das Lotteriewesen im Königreiche Preussen Berlin 1892.

